

*Beata Terka**

ASPEKT POLSKIEGO CZASOWNIKA JAKO PROBLEM PRZEKŁADU ORAZ WYZWANIE DLA UCZĄCYCH SIĘ I NAUCZAJĄCYCH JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO

Słowa kluczowe: polska gramatyka, nauczanie języka, tłumaczenie, para aspektowa, semantyka, podejście kognitywne

Streszczenie. Artykuł dotyczy zagadnienia słowiańskiego aspektu polskiego czasownika w ujęciu kontrastywnym. Podstawę analizy materiałowej stanowi przekład polsko-niemiecki i niemiecko-polski, a jej systematyczne i kompletne przeprowadzenie umożliwi nowa perspektywa badawcza, którą otwiera kognitywne ujęcie omawianego zagadnienia. Szczególne znaczenie mają tu konkluzje R. Grzegorzycykowej i V. Lehmana dotyczące kognitywnej primarności lub sekundarności danego partnera w ramach opozycji aspektowej. Płynące z analizy materiału wnioski zoogniskowane są wokół następujących problemów: repertuaru wykładników aspektu w języku bezaspektowym, relewancji omawianej kategorii w języku polskim, rzeczywistego udziału kontekstu w wyrażaniu znaczenia opozycji dokonaności : niedokonaności oraz znaczenia wykładnika kognitywnego dla rozpoznawania aspektu. Wyniki przeprowadzonych badań mogą znaleźć zastosowanie nie tylko w praktyce translatorskiej, ale także w glottodydaktyce polonistycznej. Stanowią dobry punkt wyjścia do ponownego otwarcia dyskusji na temat sposobów nauczania aspektu w grupach niesłowiańskich oraz prezentacji omawianego zagadnienia w podręcznikach i innych materiałach dydaktycznych do języka polskiego jako obcego.

1. ZARYS PROBLEMATYKI

Aspekt polskiego czasownika – mimo liczącej sobie już ponad sto lat naukowej refleksji nad tą kategorią – jest tematem w dalszym ciągu wywołującym kontrowersje wśród językoznawców i tłumaczy, a także nauczycieli języka polskiego jako obcego. Studenci-obcokrajowcy, zwłaszcza ci, którzy pochodzą z krajów spoza kręgu słowiańskiego, opozycję dokonaności : niedokonaności uznają za zagadnienie wyjątkowo trudne, a jego pełne zrozumienie i skuteczne wykorzysty-

* beata_terka@wp.pl, Uniwersytet Jagielloński, Wydział Polonistyki, Katedra Języka Polskiego jako Obcego, ul. Grodzka 64, 31-044 Kraków, ORCID: 0000-0002-0911-2047.

wanie aspektu w komunikacji postrzegają jako jeden z podstawowych wyznaczników naprawdę dobrego już opanowania zasad rządzących językiem polskim. Lektorzy często także nie są w stanie uspokoić obaw związanych z aspektem, gdyż i dla nich omawiana kategoria nie jest problemem łatwym. Dodatkowym utrudnieniem zarówno dla nauczających, jak i uczących się języka polskiego jako obcego jest sposób prezentowania zagadnienia aspektu w dostępnych na rynku podręcznikach i innych materiałach dydaktycznych – niewolny od rozbieżności i niekonsekwencji. Dlatego też kategorią aspektu nadal zajmować się warto i to najlepiej nie w sposób czysto teoretyczny, a raczej w oparciu o badania materiałowe, które pozwalają uniknąć pułapki tworzenia koncepcji abstrakcyjnych, odbiegających od praktyki językowej.

Badania stanowiące punkt wyjścia niniejszego artykułu miały taki właśnie materiałowy charakter, a ich bazą było tłumaczenie polsko-niemieckie i niemiecko-polskie. Poddany analizie materiał obejmował wybrane rozdziały dwóch współczesnych powieści oraz ich tłumaczeń: *Tartaku* Daniela Odiji oraz *Adler und Engel* Juli Zeh. Przeprowadzona analiza miała na celu ustalenie zasad ekwiwalencji tłumaczeniowej w zakresie wyrażania znaczeń aspektowych w dwóch systemowo odmiennych językach: w gramatyzującym kategorię aspektu języku polskim oraz w pozbawionym tej kategorii gramatycznej języku niemieckim, który zdolny jest jednak do wyrażania treści opozycji perfektywności : imperfektywności. Jest to zagadnienie ważne zarówno z perspektywy praktyki translatorskiej, jak i w kontekście nauczania języka polskiego jako obcego – i to nie tylko studentów niemieckich, ale także użytkowników innych języków spoza grupy słowiańskiej.

2. ASPEKT W UJĘCIU KOGNITYWNYM¹

Prezentację wybranych – najważniejszych z perspektywy glottodydaktyki – wniosków płynących z przeprowadzonych badań poprzedzić musi krótkie przypomnienie koncepcji, które, wykorzystując metody semantyki kognitywnej do badań nad aspektem czasownika, otworzyły nową perspektywę badawczą zagadnienia ekwiwalentów tłumaczeniowych słowiańskiego aspektu, a tym samym umożliwiły przeprowadzenie analizy materiałowej w sposób systematyczny i kompletny.

Za szczególnie istotne uznać należy konkluzje Renaty Grzegorzyczkowej (1997) oraz niemieckiego slawisty Volkmara Lehmana (1988, 1993, 2010) dotyczące prymarnego bądź sekundarnego charakteru danego partnera aspektowego oraz dokonany przez warszawską językoznawczynię podział czasowników ze względu na ich kognitywną perfektywność lub imperfektywność.

¹ Fragmenty niniejszego podrozdziału pochodzą z niepublikowanej rozprawy doktorskiej mojego autorstwa.

V. Lehmann twierdzi, że dla danej pary aspektowej niejako bardziej „naturalne” jest albo znaczenie dokonane, albo niedokonane. Innymi słowy – w ramach opozycji aspektowej jednego partnera uznać można za czasownik *alfa* – funkcjonalnie typowy, kognitywnie uprzywilejowany i z zasady występujący częściej niż jego odpowiednik o przeciwnym aspekcie, czasownik *beta* (Lehmann 2010, s. 94). Czasownikami *alfa* mogą być zarówno perfektywne, jak i imperfektywne leksemy werbalne, w zależności od tego, jaki – jak nazywa to Lehmann – kształt akcjonalny (Lehmann 2010, s. 85): zdarzenie czy przebieg dany czasownik wyraża w sposób podstawowy.

Do podobnych wniosków dochodzi R. Grzegorzczkowska (1997). Zdaniem językoznawczynie w prototypowych parach aspektowych, tworzonych przez czasowniki teliczne, partner niedokonany uwydatnia przebieg procesu, a odpowiednik dokonany – zajście zmiany. Te właśnie pary zajmują miejsce najbliższe centrum kategorii aspektu, w ramach której czasowniki podzielić można na dwie podkategorie: prototypowe *perfectiva* i prototypowe *imperfectiva*. Należy przy tym pamiętać, że czasowniki nazywające zmiany celowe są prymarnie dokonane, a partnerzy niedokonani w omawianych opozycjach używani są wtedy, gdy profilowaniu podlega sam proces, zdarzenie w toku, a nie osiągnięcie zmiany albo kiedy istnieje potrzeba zaznaczenia powtarzalności zdarzenia. Czasowniki nazywające zmiany nieteliczne zasadniczo nie wchodzą w opozycje aspektowe, gdyż jako oznaczające zdarzenia nagłe, niezaplanowane, nie posiadają odpowiedników imperfektywnych. Są to zatem z reguły *perfectiva tantum*, chociaż czasami od niektórych *perfectivów* nazywających zmiany niecelowe tworzone są też formy niedokonane. W użyciu kursywnym występują one jednak rzadko i potrzebują bardzo specyficznego kontekstu, takiego jak np. *praesens historicum*, *praesens scenicum* w uwagach do dramatów czy sytuacji opisu obrazu lub sceny z zatrzymanego filmu. Najczęściej te wtórne *imperfectiva* są zaś nośnikami znaczenia wielokrotnego.

Podkategoria prototypowych *imperfectivów* obejmuje natomiast czasowniki statywne, które nie mają w ogóle odpowiedników dokonanych i stanowią tym samym jednolitą grupę *imperfectiva tantum*. Obok nich sytuują się także kognitywnie imperfektywne czasowniki aktywności nietelicznej, wtórnie perfektywizowane za pomocą przedrostka *po-*, nadającego oznaczanej aktywności pewną determinację temporalną.

Szczególnie cenne w teoriach V. Lehmana i R. Grzegorzczkowskiej jest zwrócenie uwagi na kognitywnie uprzywilejowanie jednego z partnerów w ramach opozycji aspektowej oraz występowanie w obrębie kategorii aspektu prymarnych *perfectivów* i *imperfectivów*, a w konsekwencji także włączenie klas czasowników jednoaspektowych do jednego kognitywnego spectrum, na co słusznie zwraca uwagę Wacław Cokiewicz (2007, s. 23).

3. CELE BADAWCZE

Spojrzenie na kategorię słowiańskiego aspektu polskiego czasownika jako na problem przekładu polsko-niemieckiego i niemiecko-polskiego zrodziło konieczność przeanalizowania kilku kwestii szczegółowych. Przy kierunku tłumaczenia z języka polskiego na niemiecki najważniejsze było ustalenie repertuaru oraz wzajemnych proporcji środków, za pomocą których opozycja dokonanośi : niedokonanośi jest wyrażana w języku bezaspektowym. W przypadku tłumaczenia w kierunku przeciwnym natomiast zasadniczym celem było znalezienie odpowiedzi na pytanie o sposób, w jaki tłumacz z języka pozbawionego gramatycznej kategorii aspektu rozpoznaje perfektywnośi lub imperfektywnośi czasownika w tekście niemieckiego oryginału. Należało także sprawdzić, czy istnieją konteksty, w których w języku niemieckim czasownik ambiaspektowy wystarcza, jak również ustalić, kiedy i jak często aspekt jest nerelewantny, czyli w języku polskim – jako kategoria obligatoryjna – ma charakter redundantny. Zbadania wymagał również rzeczywisty udział wykładników kontekstowych w wyrażaniu treści opozycji aspektowej w języku niemieckim w celu zweryfikowania powszechnego, choć w dużej mierze intuicyjnego przekonania o dominacji tego rodzaju środków jako indykatörów dokonanośi : niedokonanośi w językach bezaspektowych. Odwołanie się do ustaleń R. Grzegorzczkowej i V. Lehmana w badaniach materiałowych pozwoliło natomiast ocenić znaczenie wykładnika kognitywnego w identyfikowaniu aspektu oraz określić pozycję tego wykładnika w całym repertuarze ekwiwalentnych eksponentów perfektywnośi : imperfektywnośi w języku niemieckim.

4. WNIOSKI

Jak pokazały badania, wykładniki aspektowe w tekście niemieckim obejmują: wykładniki kontekstowe, wykładnik kognitywny (związany z kognitywnym sposobem ustalania prymarnej perfektywnośi lub imperfektywnośi czasownika), kognitywno-kontekstowe (gdzie kognitywna dokonanośi lub niedokonanośi czasownika jest dodatkowo wzmocniona przez kontekst) i gramatyczne: formy czasu Präsens w jego podstawowej funkcji oraz formy czasu terażniejszego użyte do wyrażania przyszłośi. Z perspektywy glottodydaktycznej najważniejsze wydaje się omówienie wykładnika kognitywnego, wykładników kontekstowych i sytuacji, w których aspekt jest nerelewantny.

4.1. WYKŁADNIK KOGNITYWNY

W analizowanym materiale wykładnik kognitywny występuje zdecydowanie najczęściej. Przy kierunku tłumaczenia z języka polskiego na niemiecki procentowy udział tego wykładnika w repertuarze funkcjonalnych eksponentów opozycji aspektowej wynosi aż 54 procent. W przypadku tłumaczenia w kierunku przeciwnym – 44,7 procent. Poza tymi czasownikami w tekście niemieckim, których polskim odpowiednikiem jest *imperfectivum* lub *perfectivum tantum*, kognitywny wykładnik słowiańskiego aspektu wystarcza także czasownikom z polskimi ekwiwalentami w postaci par z wyraźnie dominującym semantycznie jednym z partnerów aspektowych. Dotyczy to przede wszystkim zawsze wtórnie perfektywizowanych czasowników aktywnościowych (przykłady (1)–(2) poniżej), ale także wtórnie niedokonanych czasowników nazywających zmiany niecelowe (przykłady (3)–(4) poniżej) oraz prototypowych par aspektowych, w których prymarny kognitywnie jest partner dokonany (przykład (5) poniżej). W tych dwóch ostatnich przypadkach znaczenie dokonane nie wymaga dodatkowego materialnego wykładnika.

- (1) *Tak więc szukałem tego Boga (...).* → *Ich suchte also diesen Gott (...).*
- (2) *Stali przed klatką schodową (...).* → *Sie standen vor dem Treppenhaus (...).*
- (3) *Trzy osoby umarły na zawał.* → *Drei Menschen starben an einem Herzinfarkt.*
- (4) *Zu Hause fand ich sie.* → *Znalazłem ją w domu.*
- (5) *Uszczelnił dach, wymalował pokoje, wstawił nowe okna.* → *Er dichtete das Dach ab, malte die Zimmer aus, baute neue Fenster ein.*

4.2. ASPEKT NIERELEWANTNY

Sytuacje, w których aspekt uznać można za nierелеwanny, stanowią znaczący odsetek – 12,7 procent w przypadku tłumaczenia z języka polskiego na niemiecki oraz 4,4 procent przy przeciwnym kierunku tłumaczenia. Operacyjnym znakiem tej irrelewanacji jest możliwość zastąpienia czasownika dokonanego – niedokonanym (lub odwrotnie) w tekście polskim, bez spowodowania istotnej zmiany znaczenia. Analiza wybranego materiału pozwala przy tym na wyróżnienie pewnych grup kontekstów wpływających na irrelewanację aspektu czasownika użytego w danym zdaniu czy szeregu zdań. Są to:

1. orzeczenia złożone z czasownikiem modalnym (przykłady (1)–(2) poniżej) – przy czym irrelewanację aspektu obserwuje się najczęściej w przypadku wykorzystania czasowników modalnych wyrażających konieczność czy powinność, zdecydowanie rzadziej przy tych wyrażających chęć lub możliwość;

2. zdania zawierające konstrukcje bezokolicznikowe z *zu* (przykłady (3)–(4) poniżej), współwystępujące zresztą niejednokrotnie z czasownikami modalnymi;
 3. użycia czasowników *mówić* : *powiedzieć* (w tekstach niemieckich konsekwentnie – *sagen*) w czasie przeszłym dla opisu jednostkowej sytuacji mówienia / powiedzenia czegoś (przykłady (5)–(6) poniżej);
 4. zdania lub dłuższe fragmenty tekstu jednoznacznie wskazujące na wielokrotność lub powtarzalność czynności oznaczanej przez dany czasownik (przykłady (7)–(9) poniżej) – tu irrelevancja aspektu wydaje się mieć ścisły związek z kontekstami krotności ograniczonej i powtarzalności uwarunkowanej (terminy te przywołuję za Jadwigą Stawnicką (2007)).
- (1) *Dwóch musiało ją przytrzymać, bo wrywała się i wrzeszczała (...). → Zwei mußten sie festhalten, weil sie sich losreißen wollte, und sie schrie (...).*
 - (2) *Orangensaft, sagt sie. Ich habe welchen da und überlege, ob ich lügen soll. → Sok pomarańczowy – mówi. Tym razem jakiś mam, ale zastanawiam się, czy nie powinienem skłamać.*
 - (3) *(...) spytał zdecydowanie, na tyle jednak ostrożnie, by nie zaostrzać sytuacji. → (...) fragte er entschlossen, aber vorsichtig genug, um die Situation nicht zu verschärfen.*
 - (4) *Ich hatte ohnehin nicht vor, jemals wieder die Augen zu öffnen. → (...) nie zamierzalem nigdy więcej otwierać oczu.*
 - (5) *Ale ojciec mówił, że mały wyzdrowiał i ma się dobrze. → Doch der Vater sagte, der Kleine sei gesund und wohlauf.*
 - (6) *Was hast du gerade gesagt, Baby? → Co powiedziałeś przed chwilą, Baby?*
 - (7) *Nie spodziewał się po nich zbyt wiele i brał wszystko, co podeszło mu pod krocze. → Er setzte keine großen Erwartungen in sie und nahm alles, was ihm unter die Lenden kam.*
 - (8) *Gdy odparzyła sobie stopy, zostawiała kalosze w domu i chodziła boso. → Wenn sie sich die Sohlen wund rieb, ließ sie die Galoschen zu Haus und ging barfuß.*
 - (9) *Ein paar Mal rief ich ihren Namen. → Kilka razy zawołałem ją po imieniu.*

4.3. WYKŁADNIK KONTEKSTOWY

Przeprowadzone badania dowodzą relatywnie niewielkiego udziału kontekstu, dość powszechnie uznawanego za najczęściej występujący substytut aspektu, jako wykładnika omawianej słowiańskiej kategorii gramatycznej. Jego udział w tekście niemieckiego tłumaczenia wynosi 20 procent, a w tekście niemieckiego oryginału – 8,1 procent. Wykładnik kontekstowy stanowi samodzielny indyktor aspektu wyłącznie w sytuacjach, w których w tekście użyty zostaje niedokonyany partner czasownika prymarnie perfektywnego. W takich przypadkach imperfektywność sygnalizuje odpowiedni okolicznik wskazujący na duratywność lub iteratywność danej czynności (przykłady (1)–(2) poniżej), spójnik zdania

okolicznikowego czasu *während* (przykład (3) poniżej), spójnik złożony zdania porównawczego *je... desto* (przykład (4) poniżej) albo – najczęściej – szerszy kontekst językowy, który wprowadza znaczenie powtarzalności (przykład (5) poniżej).

- (1) *Ale któregoś dnia patrzą ze szczytu muru, który **budowali**, a tam na dole stoi (...)* *Szczerbatka*. → *Doch eines Tages schauten sie von einer Mauer hinunter, die sie gerade **errichteten**, und dort unten stand die Zahnluckige (...)*.
- (2) (...) *die **immer** ohne Absender **kamen** (...)*. → (...) *które zawsze **przychodziły** (...)* *bez podania nadawcy (...)*.
- (3) *Diese Melodie glaubte ich zu hören, **während** ich die Ziffern **eintippte** (...)*. → *Zdawało mi się, że słyszę ją, **wstukując** poszczególne cyfry (...)*.
- (4) *A im dłużej **opowiadał**, tym więcej **musiał stawiać***. → *Und je länger er **erzählte**, desto mehr **musste er spendieren***.
- (5) *Wieczorem, gdy już trochę ich zmogło, **przychodzili** do Myśliwskiego na kolację. **Siadali** przed telewizorem*. → *Am Abend, wenn sie schon erschöpft waren, **gingen** sie zu Myśliwski zum Essen. Sie **setzten sich** vor den Fernseher*.

5. IMPLIKACJE DLA GLOTTODYDAKTYKI POLONISTYCZNEJ

Płynące z przeprowadzonych badań wnioski mogą znaleźć zastosowanie nie tylko w praktyce translatorskiej, ale także w glottodydaktyce polonistycznej. Prowadzić powinny one przede wszystkim do ponownego otwarcia dyskusji nad sposobem nauczania aspektu zwłaszcza w grupach niesłowiańskich.

Warto raz jeszcze zastanowić się może nie tyle nad kolejnością wprowadzania poszczególnych członów opozycji aspektowej, bo tę dyktuje niejako zdolność czasowników niedokonanych do wyrażania terażniejszości, ale nad możliwością wcześniejszego niż w dotychczasowej praktyce dydaktycznej wprowadzania zagadnienia aspektu – równoległe z czasem przeszłym, tak by od razu ćwiczyć użycie partnerów aspektowych kognitywnie prymarnych oraz nie doprowadzać do sytuacji produkowania przez uczących się zdań wątpliwych, nienaturalnych lub zwyczajnie niepoprawnych (w czasie przeszłym i przyszłym), np. **Wczoraj kupowałem jedzenie i wracałem do domu.*, **Jutro będę iść do kina.*

Warto rozważyć też możliwość omówienia ze studentami grupy czasowników statywnych, by uświadomić uczącym się specyfikę tych leksemów werbalnych, zapobiegając tym samym pokusie tworzenia fałszywych opozycji aspektowych (typu *lubić* : *polubić*, *znać* : *poznać*) oraz klasy czasowników aktywnościowych z partnerami determinatywnymi, aby umożliwić dostrzeżenie różnicy między dubletami tego typu a prototypowanymi parami aspektowymi.

Uświadczenie sobie kognitywnego uprzywilejowania jednego z partnerów aspektowych może natomiast ułatwić zarówno lektorom, jak i autorom podręczników prezentowanie zasad dotyczących użycia czasowników dokonanych i nie-

dokonanych – między innymi uwolnić od konieczności czy choćby tylko potrzeby „wymyślenia” i powielania nieprawdziwych reguł związanych ze stosowaniem zwłaszcza form perfektywnych (np. wyrażanie przez czasownik dokonany czynności, która miała miejsce tylko jeden raz / o konkretnej godzinie / wczoraj lub łączenie dokonaności czasownika z jego występowaniem w ramach struktury *najpierw..., a potem...*).

Zdanie sobie sprawy z istnienia kontekstów, w których kategoria może być nierелеwantna ustrzec może natomiast (zwłaszcza uczących grupy obcokrajowców na niższych poziomach zaawansowania językowego) przed tworzeniem przykładów niefortunnych, dopuszczających więcej niż jedną prawidłową formę.

Konieczne wydaje się też zwrócenie większej uwagi na iteratywne znaczenie czasowników niedokonanych, o którym studenci czasami zapominają. Przykłady wprowadzające kontekst powtarzalności czy wielokrotności są wprawdzie dość licznie reprezentowane w materiałach dydaktycznych, ale być może warto konstruować ćwiczenia pokazujące w ramach jednego tekstu różne znaczenia tych samych czasowników niedokonanych.

Wnioski z przeprowadzonych badań materiałowych mogą wreszcie stanowić dobry punkt wyjścia do krytycznej analizy sposobu prezentacji zagadnienia aspektu w dostępnych na rynku podręcznikach i innych materiałach dydaktycznych wykorzystywanych w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Przydatna byłaby zwłaszcza ich kompleksowa analiza pod kątem podawanych zasad dotyczących użycia czasowników dokonanych i niedokonanych, kolejności wprowadzania poszczególnych partnerów aspektowych na różnych poziomach zaawansowania językowego, stopnia intuicyjności (sugerującej rozwiązania najbardziej prototypowe) w prezentowaniu kategorii aspektu, jak również najczęściej powtarzających się w rozdziałach poświęconych aspektowi błędów oraz możliwych przyczyn ich występowania.

BIBLIOGRAFIA

- Cockiewicz W., 2007, *Na peryferiach aspektu*, „LingVaria”, 2 (4), s. 9–25.
- Grzegorzyczkowa R., 1997, *Nowe spojrzenie na kategorię aspektu w perspektywie semantyki kognitywnej*, w: R. Grzegorzyczkowa, Z. Zaron (red.), *Semantyczna struktura słownictwa i wypowiedzi*, Warszawa, s. 25–38.
- Lehmann V., 1988, *Der russische Aspekt und die lexikalische Bedeutung des Verbs*, „Zeitschrift für slavische Philologie”, nr 48, s. 170–181.
- Lehmann V., 1993, *Die russischen Aspekte als Gestufte Kategorien (Ein Beispiel für die Bedeutung der kognitiven Linguistik in der slavistischen Sprachwissenschaft)*, „Die Welt der Slaven”, 38/2, s. 265–297.
- Lehmann V., 2010, *Der slavische Aspekt im Licht der kognitiven Linguistik*, w: T. Anstatt, B. Norman (red.), *Die slavischen Sprachen im Licht der kognitiven Linguistik*, Wiesbaden, s. 77–99.
- Odića D., 2003, *Tartak*, Wołowiec.

Odiya D, 2006, *Das Sägewerk*, tłum. M. Pollack, Wien.

Stawnicka J., 2007, *Aspekt – iteratywność – określniki kwantyfikacyjne: na materiale form czasu przeszłego w języku polskim*, Katowice.

Zeh J., 2003, *Adler und Engel*, München.

Zeh J., 2004, *Orły i anioły*, tłum. S. Lisiecka, Warszawa.

Beata Terka

**ASPECT OF POLISH VERBS AS A PROBLEM OF TRANSLATION
AND A CHALLENGE FOR LEARNERS AND TEACHERS OF POLISH
AS A FOREIGN LANGUAGE**

Keywords: Polish grammar, language teaching, translation, aspectual pair, semantics, cognitive approach

Summary. The article concerns the issue of Slavonic aspect of Polish verb in the contrastive approach. The base for the contrastive analysis is Polish-German and German-Polish translation. Empirical research could finally be conducted in a complete and systematic way thanks to the new research perspective opened by applying cognitive semantics methods to the relevant issue. Here, the theories of Renata Grzegorzczkowska and Volkmar Lehmann (concerning the primary or secondary cognitive character of each aspectual partner) are of particular importance. Conclusions drawn from the analysis focus on the following issues: the repertoire of functional exponents of aspect in German, the relevance of the category in Polish, the true importance of contextual and cognitive indicators of perfectiveness or imperfectiveness of verbs. The results are relevant from the perspective of translators and translation, but they can also be applied to the field of glottodidactics. They can provide a solid base for reopening the discussion on the ways of teaching aspect to students from non-Slavic countries and presenting the relevant issue in course books and other teaching materials.